

DAX
15.882,67
+0,59%

CAC 40
7.533,63
+0,47%

EUR/USD
1,097 \$
+0,39%

TIENJAARSRENTE
2,816%
-0,64%

BRENT OLIE
85,16 (\$/vat)
+0,39%

GOUD
1.999,40 (\$/t oz)
+0,19%

ZILVER
25,17 (\$/t oz)
+0,37%

Bron: Infront

Graaien over de rug van het personeel

De winst bij grote beursgenoteerde bedrijven is volgens FNV-onderzoek de afgelopen jaren harder gegroeid dan de omzet. De vakbond ziet, terwijl werkenden het zwaar hebben, steeds meer tekenen van 'graaiflatie'.

Wilco Dekker
Amsterdam

De 49 bedrijven uit de AEX en de Midkap, waaronder Ahold Delhaize, Unilever en Heineken, hebben profijtlijke jaren achter de rug. De omzet van de grote bedrijven op de Amsterdamse beurs groeide tussen 2019 en 2022 met 21 procent, de winst steeg in die periode met 36 procent.

Dat stelt de FNV in het onderzoek *Stijgende prijzen & hoge winsten* dat woensdag is gepresenteerd. De vakbond onderzocht de jaarverslagen om vast te stellen wie de prijs betaalde van onder meer de coronacrisis en de hoog opgelopen inflatie. De 38,5 miljard euro winst van Shell over vorig jaar werd daarbij buiten beschouwing gelaten, omdat die de verhoudingen zou scheeftrekken.

Volgens het FNV-onderzoek steeg de winst per euro omzet de afgelopen jaren van 7,5 naar 8,5 cent. De onderzochte bedrijven wisten volgens de bond niet alleen de gestegen kosten voor onder meer energie, grondstoffen en transport door te berekenen. Ze wisten ook hun marges boven op die stijgende kosten te verhogen.

In totaal werd er vorig jaar 12,5 miljard euro meer winst gemaakt dan in 2019. Daarvan is volgens de FNV 5,2 miljard toe te schrijven aan hogere winstmarges. Die zijn ontstaan doordat bedrijven de hogere kosten niet alleen doorberekenen aan de klant, maar de prijzen nog wat meer verhoogden – wat ook weer bijdraagt aan de inflatie. 'Dit lijkt steeds meer op 'graaiflatie': ondernemingen die de inflatie gebruiken om meer winst te maken', zegt Petra Bolster, lid van het dagelijks bestuur van de FNV.

Fenomeen

De FNV kan de 'graaiflatie' of 'winstflatie' niet hard maken, maar staat niet alleen in het opmerken van het fenomeen. Recent zeven bestuurders van de Europese Centrale Bank (ECB) op de rol van de winst bij de inflatie, met de

Protest bij de aandeelhoudersvergadering van Ahold Delhaize.

Foto Guus Dubbelman / de Volkskrant

oproep dit goed in de gaten te houden nu de prijzen van grondstoffen dalen. Het CBS meldde een winst van 85 miljard euro voor niet-financiële bedrijven in het laatste kwartaal van 2022. Dat was 7 miljard meer dan hetzelfde kwartaal van 2021 en een record sinds in 1999 begonnen werd met meten.

Volgens het FNV-onderzoek hielden ook de voeding-gerelateerde bedrijven hun marges of ze verbeterden deze. Dat geldt vooral voor kunstmestproducent OCI, maar ook voor Ahold Delhaize, Unilever, Heineken en koffiebedrijf JDE Peet's. Heineken en Ahold Delhaize waren er bij de presentatie van hun jaarcijfers op dat ze de gestegen kosten deels voor eigen rekening namen.

Bovendien kwam de winst vooral uit de VS en bleven de marges in Europa achter, aldus de multinationals. Maar volgens emeritus hoogleraar economie en bedrijfskunde Hans Schenk (Universiteit Utrecht) nemen bedrijven met hogere prijzen een voorschot op verwachte kostenstijgingen. 'Als die uitblijven of minder hoog uitvallen, blijven de prijsverhogingen in stand.'

Naar aandeelhouders

Met flink hogere lonen hadden werknemers de veel duurdere boodschappen kunnen betalen, maar volgens het onderzoek gingen de winsten vooral naar de aandeelhouders. De uitgekeerde dividenden en de bedragen voor in-

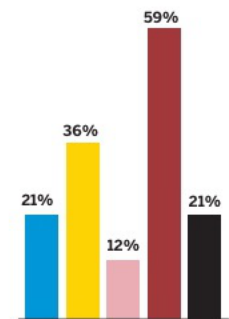
koop van eigen aandelen waren vorig jaar 59 procent hoger dan in 2019. De beloning van de bestuurders steeg met 21 procent. De stijging van de personeelskosten bleef daar met 12 procent bij achter. 'De winst kwam niet terecht bij het personeel, terwijl die wel geraakt worden door de hoge inflatie. Onacceptabel', zegt FNV'er Bolster.

Emeritus hoogleraar Schenk wijst er op dat veel van de bedrijven wel een notering hebben in Amsterdam, maar niet Nederlands zijn. 'Techbedrijf Prosus is bijvoorbeeld Zuid-Afrikaans en staalbedrijf Arcelor Mittal is Luxemburgs. Dus je kunt niet zeggen dat dit onderzoek over de bv Nederland gaat.'

Het FNV-onderzoek versijnt op het

GEMIDDELDE ONTWIKKELING BEDRIJVEN EXCLUSIEF SHELL

■ Omzet
■ Winst
■ Personeelskosten
■ Uitkering aandeelhouder
■ Beloning bestuur

Relatieve ontwikkeling t.o.v. 2019

190423 © de Volkskrant. Bron: FNV

moment dat de bedrijven hun aandeelhoudersvergaderingen houden en met de cijfers over het eerste kwartaal komen. 'Uit dit onderzoek blijkt wederom dat er genoeg geld in huis is voor zowel investeringen als loonsverhogingen', zegt Bolster.

Met de lonen gaat het – ook door succesvolle stakingen – de goede kant op, nu de inflatie terugloopt. Volgens het CBS stegen de cao-lonen in het eerste kwartaal met gemiddeld 5 procent. Dat was na de grote minnen van vorig jaar nog maar iets minder dan de inflatie van 6,6 procent. Volgens werkgeversvereniging AWWN waren de loonsverhogingen in maart met 7,5 procent hoger dan de inflatie (4,4 procent).

DE KWESTIE

PETER DE WAARD